

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MANUELA CAMPOSA SÁNCHEZ-BORDONE,
predstavljeni 8. septembra 2016¹

Zadeva C-365/15

**Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen
proti
Hauptzollamt Bielefeld**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Finanzgericht Düsseldorf (davčno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija))

„Carinska unija in skupna carinska tarifa — Povračilo uvoznih dajatev — Ničnost uredbe o določitvi protidampinške dajatve — Veljavnost člena 241 carinskega zakonika — Uporaba carinskega zakonika — Obveznost plačila obresti“

1. Nemška davčna uprava je po tem, ko je bila naložitev protidampinskih dajatev na uvoz obutve s poreklom iz Kitajske in Vietnama razveljavljena, ker je Sodišče uredbo, s katero so bile te uvedene,² razglasilo za nično, vrnila znesek, ki ga je neupravičeno plačal uvoznik. Vendar se ta uprava ni strinjala, da je treba vrnjeni znesek povečati za obresti, ki jih je zadevno podjetje zahtevalo za obdobje od datuma plačila glavnice.
2. O sporu med uvoznikom in nemško davčno upravo odloča Finanzgericht Düsseldorf (davčno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija), ki Sodišče v okviru postopka predhodnega odločanja prosi za razlago predpisov prava Unije, s katerimi je urejeno to področje.
3. Davčna uprava je zahtevo po plačilu obresti zavrnila ob sklicevanju na člen 241 carinskega zakonika Skupnosti³ v povezavi z nacionalno določbo, s katero so obresti dolgovane le od datuma, ko so sodno uveljavljane. Po mnenju nemških organov skupna uporaba obeh določb utemeljuje njihovo zavrnitev zahtevka uvoznika.
4. V sodni praksi Sodišča se dosledno sledi splošnemu načelu, da je treba v primeru, če mora uprava vrniti sredstva, pobrana ob kršitvi prava Unije, vrnjene zneske povečati za pripadajoče obresti od datuma neupravičenega plačila. Vendar je s členom 241 carinskega zakonika plačilo obresti izključeno (z nekaterimi odstopanji), kadar morajo davčni organi povrniti uvozne dajatve.
5. Na navzkrižju med splošnim pravilom (ki je v prid plačilu obresti) in posebni določbi (ki nasprotuje temu plačilu) je bil osredotočen pretežni del postopka predhodnega odločanja, v okviru katerega se je razpravljalo o neveljavnosti člena 241 carinskega zakonika zaradi njegove morebitne neskladnosti s splošnim načelom prava Unije, oblikovanim v sodni praksi Sodišča.

1 — Jezik izvirnika: španščina.

2 — Uredba Sveta (ES) št. 1472/2006 z dne 5. oktobra 2006 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve in o dokončnem pobiranjučasne dajatve, uvedene na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Vietnama (UL 2006, L 275, str. 1).

3 — Uredba Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (v nadaljevanju: carinski zakonik) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 4, str. 307).

6. V sporu je slišati odmeve razprave, ki se je pred stoletji začela z zgodbo o zakonskih obrestih, torej teh, ki niso dogovorjene med strankama, ampak so naložene *ex lege*. Preostanki starega fragmenta Paulusove knjige o obrestih, *Fiscus ex suis contractibus usuras non dat, sep ipse accipit*,⁴ zajete v Digestah, očitno še vedno odmevajo v pravnih besedilih, v katerih se uporablja to starodavno razlikovanje, ki temelji na tem, ali gre za obveznosti v breme ali v korist fiskusa.

I – Pravni okvir *Pravo Unije*

Carinski zakonik

7. Člen 236(1) določa:

„Uvozne ali izvozne dajatve se povrnejo, kolikor se ugotovi, da v trenutku plačila znesek teh dajatev ni bil zakonsko dolgovan ali da je bil vknjižen v nasprotju s členom 220(2).

[...]“

8. Člen 241 določa:

„Če carinski organi povrnejo zneske uvoznih ali izvoznih dajatev in morebiti pri plačilu teh dajatev pobrane kreditne ali zamudne obresti, ti organi za to ne plačajo nobenih obresti. Obresti pa je treba plačati, če:

- se odločba, s katero se ugotovi zahtevku za povračilo, ne izvrši v roku treh mesecev po njenem sprejetju,
- to predvidevajo nacionalne določbe.

[...]“

Uredba št. 1472/2006

9. Člen 1(1) in (4) določa:

„1. Dokončna protidampinška dajatev se uvede na uvoz obutve z zgornjim delom iz usnja ali umetnega usnja, razen športne obutve, obutve s posebno tehnologijo, copatov in druge hišne obutve ter obutve z zaščitno kapico, s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Vietnama, ter uvrščene pod oznake [kombinirane nomenklature]: [...]

[...]

4. Če ni drugače določeno, se uporabljajo veljavne carinske določbe.“

4 — Fiskus v svojih pogodbah obresti ne plačuje, jih pa prejema, v *Liber singularis de usuris*, Paulus, D.22.1.17.5. Izraz pogodba ima v tem kontekstu pomen obligacijskih razmerij, kakor je razvidno iz preostanka Paulusovega izreka.

Nemško pravo

Abgabenordnung (nemški davčni zakonik, v nadaljevanju: AO)

10. Člen 1(1) in (3) določa:

„1. Ta zakon velja za vse davke, vključno z davčnimi povračili, ki jih ureja zvezni zakon ali pravo Unije, če z njimi upravljajo zvezni ali deželni davčni organi. Uporabljati se mora le ob upoštevanju prava Unije [...].“

3. Določbe tega zakona se ob upoštevanju prava Unije smiselno uporabljajo za akcesorne davčne obveznosti [...].“

11. Člen 3(3) in (4) določa:

„3. Uvozne in izvozne dajatve v skladu s členom 4(10) in (11), carinskega zakonika se štejejo za davke v smislu tega zakona.“

4. Akcesorne davčne obveznosti so [...] obresti (členi od 233 do 237), [...] in obresti v smislu carinskega zakonika [...].“

12. Člen 37(1) in (2) določa:

„1. Zahtevki iz davčno dolžniškega razmerja so [...] povračilni zahtevek v skladu z odstavkom 2 [...].“

2. Če je davek [...] plačan ali povrnjen brez pravne podlage, lahko tisti, za račun katerega je bilo izvedeno plačilo, od prejemnika dajatve uveljavlja zahtevek za vračilo plačanega ali vrnjenega zneska [...].“

13. Člen 233 določa:

„Zahtevki iz davčno dolžniškega razmerja (člen 37) se obrestujejo samo, če je to zakonsko predpisano [...].“

14. Člen 236(1) določa:

„1. Če se s pravnomočno sodno odločbo ali na podlagi take odločbe odmerjeni davek zmanjša ali se odobri vračilo davka, se znesek, ki ga je treba plačati nazaj ali povrniti, obrestuje od dneva litispendence do datuma izplačila, razen v primeru iz odstavka 3 [...].“

II – Dejansko stanje v sporu v glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

15. Od leta 2006 do leta 2012 je družba Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen (v nadaljevanju: Wortmann) v lastnem imenu v prosti promet sprostila izdelke svojih hčerinskih podjetij, shranjene v carinskem skladišču. Pri tem je šlo za obutev z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Vietnama, ki jo je pridobila od dobavitelja Brosmann Footwear (HK) Ltd. (v nadaljevanju: Brosmann) in proizvajalca Seasonable Footwear (Zhong Shan) Ltd. (v nadaljevanju: Seasonable).

16. Hauptzollamt Bielefeld (davčni urad Bielefeld, Nemčija) je od družbe Wortmann na podlagi Uredbe št. 1472/2006 zahteval plačilo protidampinške dajatve. Ta družba je ob sklicevanju na zadevi, o katerih je odločalo Sodišče (pritožbi C-247/10 P⁵ in C-249/10 P⁶), od 22. julija 2010 vložila več zahtevkov za povračilo protidampinških dajatev, plačanih od leta 2006.

17. Sodišče je v sodbi Brosmann⁷ Uredbo št. 1472/2006 razglasilo za nično „v delu, v katerem se nanaša na družbe Brosmann Footwear (HK) Ltd, Seasonable Footwear (Zhongshan) Ltd. [...]“.

18. Carinski urad Bielefeld je ob upoštevanju te sodbe družbi Wortmann z odločbo z dne 17. aprila 2013 povrnil protidampinške dajatve za leti 2007 (61.895,49 EUR) in 2008 (92.870,62 EUR).

19. Družba Wortmann je 29. novembra 2013 za vsak znesek povračila zahtevala obresti od dneva plačila protidampinških dajatev. Uprava je to zahtevo zavrnila, ker je menila, da niso podane okoliščine iz člena 241 carinskega zakonika: ni bilo trimesečne zamude pri izvedbi odobrenega povračila, nemška zakonodaja pa pravico do obresti določa šele od datuma, ko se uveljavlja pred sodiščem.

20. Finanzgericht Düsseldorf (davčno sodišče v Düsseldorfu), pri katerem je bila zoper odločitev o zavrnitvi plačila obresti vložena tožba, meni, da obresti glede na besedilo člena 241 carinskega zakonika načeloma niso dolgovane, saj je lahko zahtevek tožeče stranke utemeljen le z določbami nacionalnega prava, v skladu s katerimi pa je pravica uveljavljati obresti v zvezi z davčno obveznostjo priznana zgolj od datuma, ko se te zahtevajo pred sodiščem (člena 233 in 236 AO).

21. Vendar ima Finanzgericht Düsseldorf (davčno sodišče v Düsseldorfu) dvome, ali je ta zavrnitev skladna s splošnimi načeli prava Unije, izoblikovanimi v sodni praksi Sodišča, v skladu s katero pravica do povračila ni omejena le na neupravičeno pobrane dajatve, ampak zajema tudi zneske, ki so bili državi plačani ali jih je ta zadržala in so neposredno povezani s temi dajatvami. To se konkretno nanaša na izgube, ki so posledica nedostopnosti denarnih sredstev zaradi predčasne zapadlosti dajatve⁸. V skladu s pravom Unije morajo zato države članice dajatve, pobrane v nasprotju s pravom Unije, vrniti skupaj z obrestmi.

22. V tem okviru je Sodišču predložilo to vprašanje za predhodno odločanje:

„Ali je treba člen 241 Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti razlagati tako, da mora nacionalno pravo, na katerega napotuje ta člen, ob upoštevanju načela učinkovitosti prava Unije določati obrestovanje povrnjenih zneskov uvoznih dajatev od dneva plačila teh zneskov dajatev do dneva izplačila zneskov povračil tudi v primerih, v katerih se povračilni zahtevek ni uveljavljal pred nacionalnim sodiščem?“

III – Postopek pred Sodiščem in trditve strank

A – Postopek

23. Predlog za sprejetje predhodne odločbe je v sodno tajništvo Sodišča prispel 14. julija 2015.

24. Pisna stališča so v roku, določenem v členu 23, drugi odstavek, Statuta Sodišča predložile družba Wortmann, carinski urad Bielefeld, nemška in italijanska vlada ter Evropska komisija.

5 — Sodba z dne 15. novembra 2012, Zhejiang Aokang Shoes/Svet (EU:C:2012:710).

6 — Sodba z dne 2. februarja 2012, Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, v nadaljevanju: sodba Brosmann, EU:C:2012:53).

7 — Zadeva Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53).

8 — Sodba z dne 18. aprila 2013, Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250, točka 20 in naslednje).

25. Sodišče je na podlagi člena 24, drugi odstavek, Statuta Sodišča sklenilo na Svet nasloviti vprašanje, s katerim ga je pozvalo, naj pisno pojasni svoje stališče glede veljavnosti člena 241 carinskega zakonika glede na sodno prakso Sodišča, v skladu s katero načelo, da morajo države članice v nasprotju s pravom Unije plačane zneske davka povrniti skupaj z obrestmi, izhaja iz prava Unije.⁹ Svet je odgovoril 2. maja 2016.

26. Komisija je 13. maja 2016 predstavila dokumentacijo v zvezi s postopkom priprave Uredbe (EGS) št. 1854/89,¹⁰ da se ta sporoči strankam in se o njej razpravlja na obravnavi; tako je tudi bilo.

27. Po razpisu obravnave so bile stranke v skladu s členom 61(2) Poslovnika Sodišča pozvane, naj svoje trditve osredotočijo na možnost uskladitve člena 241 carinskega zakonika s sodno prakso Sodišča, navedeno v vprašanju, poslanem Svetu, in če se jim to zdi upošteveno, na veljavnost tega člena.

28. Obravnave, ki je bila opravljena 25. maja 2016, so se udeležili družba Wortmann, carinski urad Bielefeld, nemška vlada, Evropska komisija in Svet.

B – Povzetek stališč strank

29. Družba Wortmann meni, da obveznost plačila obresti kot nasledek tega, da je bila Uredba št. 1472/2006 s sodbo Brosmann razglašena za nično, ne izhaja iz uporabe iz carinskega zakonika, ampak neposredno iz primarnega prava Unije; zlasti, po eni strani, iz splošnega načela, ki ga je razvilo in uveljavilo Sodišče, in po drugi strani, iz navedene sodbe, brane ob upoštevanju člena 266 PDEU, iz katerega izhaja pravica do odprave – z učinkom *ex tunc* – vseh posledic uporabe akta, ki ga je Sodišče razglasilo za nezakonitega.

30. Družba Wortmann trdi, da je kot uvoznica obutve, ki jo dobavljata njeni dobaviteljici, družbi Brosmann in Seasonable, neposredno upravičena do koristi, ki izhajajo iz sodbe Brosmann, in da iz načela lojalnega sodelovanja iz člena 4(3) PEU izhaja obveznost popolnega vračila – skupaj z obrestmi – neupravičeno pobranih protidampinskih dajatev, ki so bile predmet omenjene sodbe, saj gre za lastna sredstva Evropske unije, pobrana ob posredovanju carinskih organov držav članic.

31. Družba Wortmann skratka predlaga, naj Sodišče predložitvenemu sodišču odgovori tako, da se člen 241 carinskega zakonika ne uporabi in da ima uvoznik, ki je protidampinske dajatve plačal na podlagi uredbe, ki jo je Sodišče razglasilo za nično, pravico do vračila plačanih zneskov skupaj s pripadajočimi obrestmi od datuma plačila do datuma, ko so ti v celoti povrnjeni. Če bi Sodišče menilo, da se člen 241 carinskega zakonika uporabi, pa predlaga, naj se ta razlaga tako, da mora nacionalno pravo, na katero napotuje navedeni člen, določati obrestovanje povrnjenih uvoznih dajatev, in sicer tudi v primeru, kadar se to ni uveljavljalo pred nacionalnim sodiščem.

32. Carinski urad Bielefeld, nemška vlada in Komisija menijo, da v sporu v glavni stvari ni podana nobena od izjem iz člena 241 carinskega zakonika. S to določbo prava Unije je izključena uporaba načela učinkovitosti, čeprav je državam članicam priznana možnost, da – odstopajoč od splošnega pravila, da ni obveznosti plačila obresti – to uredijo drugače.

33. Carinski urad Bielefeld zlasti meni, da člena 241 carinskega zakonika ni mogoče razlagati tako, da mora nacionalno pravo, na katero napotuje, nujno določati obrestovanje zneskov, povrnjenih iz naslova neupravičeno plačanih uvoznih dajatev.

9 — Dopis z dne 6. aprila 2016.

10 — Uredba Sveta (EGS) št. 1854/89 z dne 14. junija 1989 o vknjižbi in pogojih za plačilo zneskov uvoznih ali izvoznih dajatev v primeru carinskega dolga (UL 1989, L 186, str. 1).

34. Nemška vlada zagovarja podobno stališče kot carinski urad Bielefeld in trdi, da v prid nikalnega odgovora na vprašanje za predhodno odločanje poleg tega govorijo ti razlogi:

- v novem carinskem zakoniku¹¹ ni več izjeme v zvezi z morebitnimi pravili, določenimi v nacionalnih zakonodajah, kar še bolj omejuje možnost prejemanja obresti v primeru povračila;
- oprostitev plačila obresti v skladu s členom 241 carinskega zakonika je upravičena z mehanizmom prvotne odmere carinskih dajatev, s katerim je omogočeno, da se blago takoj vključi v trgovinski promet.

35. Italijanska vlada meni, da je za vsakršno povračilo neupravičeno prejetih prejemkov potreben predhodni zahtevak, zaradi česar se obresti lahko priznajo šele od datuma tega zahtevka. Nacionalni predpis, ki to določa, ni v nasprotju s pravom Unije. Sodne prakse Sodišča iz zadev Littlewood Retail in drugi ter Irimie¹² ni mogoče prenesti na to zadevo, saj gre v njej za protidampinške dajatve, dolgovane na podlagi uporabe uredbe Sveta, ki je bila ob plačilu povsem veljavna in v uporabi ter ki jo je Sodišče pozneje razglasilo za nično. Dodaja, da bi morali nemški organi za to, da bi preverili, ali so učinki sodbe Brosmann vplivali na družbo Wortmann, presoditi poseben položaj te družbe, zaradi česar bi pravica do povračila plačanih dajatev nastala šele na podlagi povračilnega zahtevka.

36. Nazadnje, italijanska vlada poudarja, da kršitve, zaradi katere v tej zadevi nastane pravica do povračila, ni mogoče pripisati državam članicam, ampak institucijam Unije. Sodišču torej predlaga, naj – če se bo odločilo uporabiti sodno prakso iz zadeve Irimie¹³ – ugotovi, da lahko prizadeta država članica od odgovorne evropske institucije zahteva povračilo stranskih stroškov, ki so ji nastali.

37. Komisija k zgoraj navedenim argumentom dodaja, da je treba razlikovati med kompenzacijskimi in zamudnimi obrestmi ter da je treba upoštevati prepoved neupravičene obogatitve. Ugotavlja, da je bila sodna praksa o pravici zahtevati obresti¹⁴ sprejeta v zadevah, v katerih je bilo z nacionalno določbo kršeno pravo Unije, tožeče stranke pa so poleg tega dokazale škodo, ki jim je nastala. Pogoj za plačilo kompenzacijskih obresti, ki bi bilo ustrezno za obravnavani spor, bi bil konkreten dokaz škode, nastale temu, ki obresti zahteva.

38. Komisija podredno trdi, da se družba Wortmann v utemeljitev svojih predlogov ne more sklicevati na člen 266 PDEU, ker (a) ni bila udeležena v postopku pred sodišči Unije, ki se je končal s sodbo Brosmann, in (b) bi zamudne obresti, dolgovane na podlagi člena 266 PDEU, zapadle šele od razglasitve te sodbe. Kompenzacijske obresti pa bi se lahko uveljavljale s tožbo zaradi nepogodbene odgovornosti proti Svetu in Komisiji.

39. V zvezi z možnostjo, da so s členom 241 carinskega zakonika kršene hierarhično višje določbe,¹⁵ Komisija opozarja, da nacionalno sodišče o veljavnosti navedenega člena ni izrazilo dvomov. Poleg tega meni, da ima zakonodajalec Unije polje proste presoje, ki ga ni prekoračil, saj pomeni nepriznanje pravice do prejemanja obresti od preveč plačanih zneskov pravično ravnotežje: uvoznik pridobi ugodnost takojšnje razpoložljivosti blaga, v zameno za to pa sprejme, da za morebitne preveč plačane zneske ne bo prejel obresti.

11 — Uredba (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. oktobra 2013 o carinskem zakoniku Unije (UL 2013, L 269, str. 1), člen 116(6).

12 — Sodbi z dne 19. julija 2012, Littlewoods Retail in drugi (C-591/10, EU:C:2012:478), in z dne 18. aprila 2013, Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250).

13 — Sodba z dne 18. aprila 2013 (C-565/11, EU:C:2013:250).

14 — Sodbe z dne 8. marca 2001, Metallgesellschaft in drugi (C-397/98 in C-410/98, EU:C:2001:134, točke 83 in od 87 do 95), z dne 12. decembra 2006, Test Claimant in the FII Group Litigation (C-446/04, EU:C:2006:774, točke od 197 do 220), z dne 19. julija 2012, Littlewoods Retail in drugi (C-591/10, EU:C:2012:478, točke od 22 do 34) in z dne 18. aprila 2013, Irimie (C-565/11, EU:C:2013:250, točke od 16 do 29).

15 — Na obravnavi je Komisija navedla argumente v prid veljavnosti člena 241 carinskega zakonika, pri čemer se je sklicevala na njegovo pripravo in pogoje, pod katerimi po njenem mnenju nastane obveznost plačila obresti in med katerimi je tudi zahteva dokazati nastanek škode. Menila je, da bi bilo v končni fazi ta člen mogoče razlagati v skladu s pravom Unije.

40. Komisija meni, da bi bilo treba v primeru, če bi Sodišče odločilo, da se zneski, ki so predmet vračila, obrestujejo, upoštevati, (a) da je pogoj za nastanek pravice do plačila kompenzacijskih obresti dokaz dejanske izgube ali škode, ki pa v tej zadevi ni podana, ker uvoznik znesek protidampinške dajatve sistematično prenese na kupca, in (b) da bi se tožena uprava lahko sklicevala na izjemo neupravičene obogatitve uvoznika¹⁶ ter (c) da je, ker v zvezi s tem ni pravil prava Unije, nacionalni zakonodajalec pristojen za reševanje vseh postranskih vprašanj v zvezi s povračilom neupravičeno prejetih zneskov, vključno s plačilom obresti, obrestno mero in datumi za izračun obdobja, za katero te pripadajo.

41. Komisija nazadnje meni, da je s členom 241 carinskega zakonika izključeno plačilo kompenzacijskih obresti zaradi neupravičeno pobranih protidampinških dajatev, razen če je ta pravica priznana z nacionalno zakonodajo. Ni nujno, da mora ta nacionalna zakonodaja določati obveznost plačila obresti od zneskov povrnjenih uvoznih dajatev za obdobje od datuma plačila teh dajatev do datuma njihovega vračila, če se ti predhodno ne uveljavljajo po sodni poti.

42. Svet zagovarja veljavnost člena 241 carinskega zakonika, pri čemer se sklicuje na zgodovino njegovega nastanka. Trdi, da se sodna praksa Sodišča, navedena v predložitvenem sklepu, ne uporabi za obravnavani primer, ker se nanaša na položaje, ki niso urejeni v pravu Unije. V predmetnem postopku pa obstaja izrecna določba o dolgovanjih obrestih – člen 241 carinskega zakonika – ki je odraz ravnotežja med carinskimi organi in uvozniki, ki ga je hotel ohraniti zakonodajalec Unije. Svet podredno predlaga, naj se člen 241 carinskega zakonika razlaga v skladu s primarnim pravom, in iz tega izpelje sklep, da bi moralo biti tako plačilo obresti določeno z nacionalnimi določbami.

IV – Presoja

43. Najprej je treba razbliniti kakršne koli dvome glede povezave carinskega zakonika s tem sporom. Po eni strani je Uredba št. 1472/2006 ob določitvi protidampinških dajatev na uvoz obutve izrecno napotovala na ta zakonik.¹⁷ Po drugi strani pa se mehanizem odmere protidampinških dajatev v bistvenem opira na strukturo odmere tarifnih dajatev,¹⁸ tako da protidampinških dajatev, čeprav se razlikujejo od carinskih dajatev, dejansko ni mogoče ločiti od carinskega zakonika.¹⁹

44. Poleg tega menim, da rešitev na to vprašanje implicitno izhaja iz sodne prakse Sodišča,²⁰ na podlagi katere carinski zakonik vsebuje smernice za povračilo protidampinških dajatev.

45. Sodišče ima v zvezi z uporabo člena 241 carinskega zakonika za obravnavani primer tri možnosti. Prva bi bila v prid „premočrtni“ razlagi tega člena, v skladu s katero bi imelo prednost splošno pravilo (to je, plačilo obresti se ne bi priznalo), ker ni podana nobena od dveh izjem, določenih v navedenem členu. Druga možnost bi bila ta, da se ugotovi, da je splošno pravilo iz tega člena ravno zato, ker prepoveduje plačilo obresti ob povračilu glavnice, v nasprotju s temeljnim načelom prava Unije in zato

16 — Sodba z dne 9. novembra 1983, San Giorgio (199/82, EU:C:1983:318, točka 13).

17 — Glej člen 1(4) Uredbe št. 1472/2006, naveden v točki 9.

18 — V tem konkretnem primeru so bile dajatve iz Uredbe št. 1472/2006 določene kot odstotek od tarife. Korak, opravljen pred njihovo odmero, je bil torej ta, da se je na carinsko vrednost aplicirala ustrežna stopnja, da bi se določila kvota. Ta tarifna kvota se je nato povečala za odstotek, ki ustreza protidampinški dajatvi (člen 1(3) Uredbe št. 1472/2006).

19 — Formalni izraz protidampinške dajatve izhaja iz nomenklature enotne carinske kodifikacije, in sicer se številkam kombinirane nomenklature dodajo štirje alfanumerični znaki (dodatna oznaka Taric). Uredba Sveta (EGS) št. 2658/87 z dne 23. julija 1987 o tarifni in statistični nomenklaturi ter skupni carinski tarifi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 2, str. 382) se sklicuje na tako imenovane „podštevilke Tarica“ in napotuje na prilogo II, v katere točki 4 so omenjene protidampinške dajatve.

20 — Glej v tem smislu sodbe z dne 27. septembra 2007, Ikea Wholesale (C-351/04, EU:C:2007:547), z dne 14. junija 2012, CIVAD (C-533/10, EU:C:2012:347) in z dne 4. februarja 2016, C & J Clark International (C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74). V teh primerih je Sodišče menilo, da protidampinške dajatve, plačane na podlagi uredbe, ki je bila razglašena za nično, niso zakonsko dolgovane v smislu člena 236(1) carinskega zakonika in da je treba razlagati člen 236(2) carinskega zakonika, ker je ta upošteven za ugotavljanje, ali se povračilo izvede.

neveljavno. Tretja možnost pa bi bilo niansirano branje člena 241 carinskega zakonika, v skladu s katerim bi bili s področja uporabe tega člena izključeni dejanski položaji, kot je obravnavani, v katerih je treba protidampinške dajatve povrniti zaradi predhodne razglasitve ničnosti normativnega akta, s katerim so bile te določene.

46. Iz razlogov, ki jih bom navedel spodaj, menim, da je v okoliščinah te zadeve najustreznejša tretja možnost. S členom 241 carinskega zakonika so urejeni „običajni“ položaji, v katerih pride do razveljavitve odmere (tudi protidampinških dajatev) zaradi napak v opredelitvi posameznih elementov carinskega dolga.²¹ Menim pa, da s tem členom niso zajeti položaji, v katerih je vračilo nedolgovanih plačil, ki so jih izvedli uvozniki, posledica razglasitve ničnosti uredbe, s katero je bila določena obveznost izvedbe teh plačil.

47. Za pojasnitev razlogov, na katerih temelji splošno pravilo (ki nasprotuje obrestovanju pri povračilu carinskih dajatev), se mi zdi primerno opozoriti na zgodovino nastanka določbe, kakor je razvidna iz dokumentacije, ki jo je predložila Komisija in je bila na obravnavi predmet kontradiktorne razprave.

48. Iz te dokumentacije je razvidno, da je izvor člena 241 carinskega zakonika v členu 17a Uredbe Sveta (EGS) št. 1430/79,²² ki je bil uveden s členom 25(3) Uredbe (EGS) št. 1854/89. Šesta uvodna izjava zadnjenavedene uredbe je v skladu z osnutkom, ki ga je pripravila delovna skupina Sveta za ekonomska vprašanja na sejah 11. in 12. marca 1986, vsebovala dva stavka, ki sta bila izbrisana na podlagi *popravka* Sveta z dne 28. novembra 1988, ki je sprejel dokončno različico.²³ Vendar je kljub izbrisu teh stavkov mogoče razbrati, da je bil namen pravila vzpostavitev nekakšne simetrije v položajih gospodarskih subjektov in carinske uprave, kar zadeva plačilo obresti v primerih, v katerih je treba zaradi morebitnih napak, strojenih spričo naglosti sistema sprostitev, prvotno odmero naknadno spremeniti v eno ali drugo smer.

49. Z besedilom uvodne izjave, ki osvetljuje resnični pomen določbe, sta zadevni strani umeščeni v razumen položaj ravnotežja. Potek postopka prvotne določitve carinskega dolga ima tako šibko podlago, da je v primeru, če jo je naknadno treba popraviti, ker je bila previsoka ali prenizka, upravičeno, da se v splošnem izhaja iz tega, da med (kratkim) vmesnim obdobjem niti uprava niti plačnik dajatev nista obvezana plačati obresti.

50. Sama Komisija priznava, da carinski organ v nekaterih primerih ne pregleda blaga, preden ga sprostijo, in nadzor ustreznosti uvoza opravi šele pozneje. Če je tedaj treba opraviti novo odmero, je njena posledica lahko to, da mora uvoznik plačati dotlej še neporavnane zneske (prenizka začetna odmera), kot to, da mora uprava vrniti preveč prejete zneske; v obeh primerih se obresti ne obračunajo.

21 — Komisija jih je na obravnavi opredelila za „tehnične napake“.

22 — Uredba Sveta (EGS) št. 1430/79 z dne 2. julija 1979 o povračilu ali odpustu uvoznih ali izvoznih dajatev (UL 1979, L 175, str. 1).

23 — V uvodni izjavi, katere izbrisane stavke sem označil z ležečim tiskom, je bilo navedeno: „[...] ob upoštevanju nenehnega razvoja trgovinske menjave in potrebe po tem, da se blago kar najhitreje sprostijo, so bile metode nadzora carinske službe prilagojene tako, da ta služba pred sprostitvijo blago preverja le v zelo omejenem številu primerov; da je nadzor ustreznosti uvoza in izvoza tako odložen in večinoma temelji na knjigovodskem nadzoru, katerega posledica je lahko naknadna izterjava dodanega zneska dajatev; da zavezanec za plačilo tega zneska ne sme nositi morebitnih posledic teh metod za nadzor carinskih služb in da posledica take naknadne odmere ne more biti plačilo obresti carinskemu organu; da je posledica takega naknadnega nadzora prav tako lahko vračilo preveč plačanih dajatev; da je bil znesek preveč plačanih dajatev izračunan na podlagi podatkov, upoštevanih za obdavčitev, ki jih je predložil zainteresirani in da je ta lahko z blagom razpolagal veliko hitreje, kot če bi se to pred sprostitvijo preverilo; da posledica takega vračila zato prav tako ne bi smelo biti plačilo obresti s strani carinskih organov.“

51. To uravnoteženo načelo, s katerim je upoštevan običajen promet sprostitve blaga v skrajšanih rokih, je preneseno v Carinski zakonik in zajeto v splošnem pravilu iz člena 241 in še eni določbi. Konkretno gre za člen 232(1)(b), ki določa, da mora dolžnik plačati zamudne obresti, če zneska dajatev ni poravnal v predvidenem roku (navedenem v členu 222(1) carinskega zakonika),²⁴ kar pomeni obraten položaj od splošne oprostitve carinskega organa od plačila obresti v skladu s členom 241 carinskega zakonika²⁵.

52. V tem okviru je oprostitvev plačila obresti obojestranska (uprava in gospodarski subjekti) in upravičena v *običajnih* razmerah uporabe elementov, potrebnih za odmero carinskega dolga, pri čemer se izhaja iz implicitne predpostavke, da predmet spora ni normativni okvir, s katerim so ti elementi urejeni, ampak le določitev zneska ali nekatere posamične posebnosti teh elementov ali opravljene odmere.²⁶

53. Pravilo, predvideno za take primere, se ne more uporabiti za druge, ki niso povezani niti s hitrostjo carinjenja niti s posamičnimi vidiki vsake odmere, ampak z neveljavnostjo uredbe, s katero so bile določene protidampinške dajatve. Menim, da v tem primeru pravica do povračila – tako neupravičeno plačanega zneska kot pripadajočih obresti – izhaja neposredno iz razglasitve ničnosti uredbe, s katero so bile uvedene protidampinške dajatve. Te so ostale brez pravne podlage, tako da so obveznosti, ki so iz njih izhajale, izgubile zakonsko „kavzo“, zneski, plačani iz tega naslova, pa se morajo povrniti subjektom, ki so jih plačali.

54. Preden nadaljujem, se mi zdi primerno opozoriti na sodno prakso Sodišča v zvezi s povračilom zneskov, ki so jih nacionalni upravni organi (tudi carinski) pobrali neupravičeno in v nasprotju s pravom Unije. Na koncu tega pregleda bom predlagal, naj se predložitenemu sodišču da takšen odgovor, ki bo koristen za sprejetje končne odločitve.²⁷

55. V sodbah *Metallgesellschaft* in drugi ter *Test Claimant in the FII Group Litigation*²⁸ je Sodišče obravnavalo povračilo nedolgovanih davkov, uporabo načela procesne avtonomije in vračilo obresti kot akcesorni zahtevek.²⁹ V drugi sodbi je bilo konkretno ugotovljeno, da „imajo upravičeni subjekti, ko je država članica pobrala davke s kršitvijo pravil prava Skupnosti, pravico do vračila ne le neupravičeno obračunanega davka ampak tudi zneskov, ki so bili tej državi plačani ali jih je zadržala in so neposredno povezani s tem davkom. [To] zajema tudi izgube, nastale zaradi nedostopnosti denarnih zneskov zaradi predčasne zapadlosti davka.“³⁰ Nadomestilo zaradi nezmožnosti razpolaganja z denarnimi sredstvi torej pomeni akcesorno obveznost k obveznosti povračila glavnega dolga.

24 — Sodišče je v sodbi z dne 31. marca 2011 v zadevi *Aurubis Bulgaria* (C-546/09, EU:C:2011:199) ugotovilo, da „je treba člen 232(1)(b) carinskega zakonika razlagati tako, da je mogoče na podlagi te določbe zamudne obresti na znesek dolgovanih carin zaračunati le za obdobje po izteku roka za plačilo navedenega zneska“.

25 — Isto ravnotežje je bilo preneseno v novi carinski zakonik (Uredba št. 952/2013, člen 114 (s katerim je urejeno obrestovanje carinskega dolga) in člen 116(6) (ki se nanaša na obresti v primeru povračila ali odpusta uvoznih ali izvoznih dajatev)).

26 — Komisija je med obravnavo kot primer navedla napake v zvezi s carinsko uvrstitvijo blaga, količinami, ki so predmet sprostitve, ali stopnjami obračunanih carinskih dajatev.

27 — Sodišče „iz vseh elementov, ki jih je predložilo nacionalno sodišče, in zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe, izlušči elemente prava Skupnosti, ki zahtevajo razlago – ali, kadar je ustrezno, presojo veljavnosti – ob upoštevanju predmeta spora“ (sodba z dne 29. novembra 1978, *Redmond* (83/78, EU:C:1978:214), točka 26).

28 — Sodbi z dne 8. marca 2001, *Metallgesellschaft* in drugi (C-397/98 in C-410/98, EU:C:2001:134) in z dne 12. decembra 2006, *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774). V obeh je bilo odločeno o morebitni kršitvi svobode ustanavljanja in prostega pretoka kapitala zaradi različnega davčnega obravnavanja razdelitve dividend med matičnimi in hčerinskimi družbami glede na to, ali so rezidentke.

29 — Zadeva, v kateri je bila sprejeta sodba z dne 8. marca 2001, *Metallgesellschaft* in drugi (C-397/98 in C-410/98, EU:C:2001:134), ima to posebnost, da obveznost plačila obresti ni stranska, ampak je glavni predmet zahtevkov tožečih strank v postopkih v glavni stvari.

30 — Sodba z dne 12. decembra 2006, *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774, točka 205).

56. Sodišče je v sodbi *Littlewoods Retail* in drugi,³¹ sprejeti v primeru, ki se je nanašal na vračilo previsoko obračunanega davka (DDV) davčnemu zavezancu zaradi nespoštovanja prava Unije, nadaljevalo prejšnjo sodno prakso o pravici do vračila neupravičeno pobranega davka in izgub, nastalih zaradi nezmožnosti razpolaganja z denarnimi sredstvi. Ugotovilo je, da je „iz te sodne prakse [...] razvidno, da načelo obveznosti držav članic, da vrnejo zneske davka, pobranega v nasprotju s pravom Unije, skupaj z obrestmi, izhaja iz tega prava“.³²

57. Sodišče je v sodbi *Zuckerfabrik Jülich* in drugi³³, sprejeti v postopku predhodnega odločanja glede veljavnosti, Uredbo št. 1193/2009³⁴ razglasilo za nično, ker je bila v njej uporabljena metoda izračunavanja v nasprotju s temeljno Uredbo Sveta (ES) št. 1260/2001 z dne 19. junija 2001 o skupni ureditvi trgov za sladkor (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 33, str. 17). Sodišče je na podlagi tega ugotovilo, da je treba povrniti preplačane proizvodne dajatve v sektorju sladkorja in – sklicujoč se na svojo predhodno sodno prakso – odločilo, da so „stranke, ki so upravičene do nadomestila za neupravičeno plačane zneske [...], določenih na podlagi neveljavne uredbe, upravičene tudi do nakazila ustreznih obresti“.³⁵

58. Nazadnje, Sodišče je v sodbi *Irimie*³⁶ po ugotovitvi, da člen 110 PDEU nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki določa dajatev za onesnaževanje na uvoz osebnega vozila iz druge države članice, sledilo razlogovanju iz predhodnih sodb³⁷ in po navedku točke 205 iz sodbe *Test Claimant in the FII Group Litigation*³⁸ potrdilo, da „načelo obveznosti držav članic, da vrnejo zneske dajatve, pobrane v nasprotju s pravom Unije, skupaj z obrestmi, izhaja iz tega prava“.³⁹

59. Sodišče je v sodni praksi torej uveljavilo načelo prava Unije, v skladu s katerim povračilo zneskov, neupravičeno plačanih na podlagi določb, ki so v nasprotju s tem pravom, ne zajema le neupravičeno pobranih zneskov, ampak tudi obresti od teh zneskov od datuma izvedbe neupravičenega plačila. Zgoraj navedene sodbe imajo skupen element, in sicer obstoj obveznosti plačila, ki izhaja iz določbe nacionalnega prava (sodba *Irimie*)⁴⁰ ali določbe prava Unije (sodba *Zuckerfabrik Jülich* in drugi)⁴¹, za katero je bilo naknadno ugotovljeno, da se zaradi kršitve prava Unije ne uporabi ali da je nična.

60. S tega vidika tako za vračilo glavnice kot obresti – pri čemer med tem ali onim naslovom ni razlike – velja nadrednost prava Unije, v skladu s katerim se (razen v izjemnih primerih in ob upoštevanju nekaterih časovnih mej) učinki določb, ki so z njim v nasprotju, potem ko je bilo s sodbo Sodišča razglašeno, da so neveljavne ali da se ne uporabijo, ne smejo ohraniti. Zlasti v primeru aktov Unije člen 264, prvi odstavek, PDEU določa, da se izpodbijani akt, če se ničnostni tožbi ugodi, razglasi za ničen. Iz te premise izhaja – kot je *a sensu contrario* potrjeno z drugim odstavkom tega člena – da „učinki ničnega akta“ načeloma ne morejo obstati.

31 — Sodba z dne 19. julija 2012 (C-591/10, EU:C:2012:478).

32 — *Ibidem*, točka 26.

33 — Sodba z dne 27. septembra 2012 (C-113/10, C-147/10 in C-234/10, EU:C:2012:591).

34 — S katero so bili določeni zneski za proizvodne dajatve v sektorju sladkorja za tržna leta 2002/03, 2003/04, 2004/05 in 2005/06 (UL 2009, L 321, str. 1).

35 — Točka 3 izreka.

36 — Sodba z dne 18. aprila 2013 (C-565/11, EU:C:2013:250).

37 — *Ibidem*, točka 28. V tem smislu je ponovilo, da je „izguba [...] odvisna zlasti od trajanja nemožnosti razpolaganja z zneskom, ki je bil pobran neupravičeno in v nasprotju s pravom Unije in načeloma nastane v obdobju med plačilom zadevne dajatve, ki ni bila dolgovana, in vračilom te dajatve“.

38 — Sodba z dne 12. decembra 2006, *Test Claimant in the FII Group Litigation* (C-446/04, EU:C:2006:774).

39 — Sodba *Irimie* z dne 18. aprila 2013 (C-565/11, EU:C:2013:250), točka 22.

40 — Sodba z dne 18. aprila 2013 (C-565/11, EU:C:2013:250).

41 — Sodba z dne 27. septembra 2012 (C-113/10, C-147/10 in C-234/10, EU:C:2012:591).

61. V tej točki razprave postane relevanten člen 266 PDEU, ki ga je družba Wortmann uporabila kot podlago svojega zahtevka in v skladu s katerim morajo institucije Unije, katerih akt je bil razglašen za ničn (v tej zadevi Uredba št. 1472/2006, ki je bila predmet sodbe Brosmann), sprejeti „ukrepe, potrebne za izvršitev sodbe“.

62. Komisija meni, da se družba Wortmann ne more sklicevati na sodbo, sprejeto v postopku, v katerem ni bila udeležena, zlasti glede na to, da je bila Uredba št. 1472/2006 v sodbi razglašena za nično „v delu, v katerem se nanaša“ na tožeča podjetja. Ugovor bi bil lahko dopusten v primeru, če bi se družba Wortmann hotela udeležiti postopka izvršitve sodbe v razmerju do institucije Skupnosti, ki je to uredbo sprejela. Ni pa dopusten glede možnosti te družbe, da se pred nacionalnimi organi v svojo korist sklicuje na sodbo Brosmann, saj je družba Wortmann tesno povezana z Uredbo št. 1472/2006 in sporom, katerega končna posledica je bila razglasitev ničnosti te uredbe, ker je bila uvoznica obutve, ki sta jo izvažali družbi Brosmann in Seasonable, in obdavčena s protidampinško dajatvijo, ki jo je morala plačati sama.

63. Prav zaradi njenega statusa kot neposredno prizadeti gospodarski subjekt, ki lahko uveljavlja koristi iz razglasitve ničnosti Uredbe št. 1472/2006, nemška carinska uprava ni imela pomislekov, da družbi Wortmann po razglasitvi sodbe Brosmann povrne znesek protidampinških dajatev, ki jih je ta družba plačala na podlagi izvedbe te uredbe. Edini razlog, zakaj ta uprava ni ravnala enako tudi glede obresti od tega neupravičenega plačila, je bil, kot trdi, člen 241 carinskega zakonika. Vsekakor pa so nemški carinski organi s tem, da so ugodili zahtevku družbe Wortmann za povračilo, pravilno – čeprav v nepopolnem obsegu – izpeljali posledice,⁴² ki izhajajo iz razglasitve ničnosti Uredbe št. 1472/2006.

64. V tem okviru je člen 266 PDEU veljavna zakonska smernica, po kateri se morajo nacionalne uprave (in sodišča držav članic) ravnati, kadar zneski, ki so jih neupravičeno prejele, izvirajo iz pobiranja lastnih sredstev Unije. Dve od zgoraj preučeni sodb (Littlewoods Retail in drugi ter Zuckerfabrick Jülich in drugi)⁴³ se nanašata prav na nekatera od teh sredstev (DDV in dajatev na sladkor).

65. Upravljanje z lastnimi sredstvi (med katera spadajo protidampinške dajatve)⁴⁴ poteka v skladu s shemo, po kateri so uprave držav članic odgovorne za njihovo obračunavanje in pobiranje, prejemki pa se nato razdelijo z Unijo. Država torej deluje kot orodje institucij Evropske unije. Zaradi te okoliščine so nacionalni organi posebej povezani s sodbo o razglasitvi ničnosti protidampinške uredbe, postulat, naj sodišče upošteva sodno prakso Sodišča, sprejeto na tem področju, ter merila za izvršitev, ki izhajajo iz člena 266 PDEU, pa je okrepljen.

66. Samo dejanje uporabe protidampinških dajatev, o katerem odločijo nacionalni organi, pomeni zgolj izvršitev Uredbe št. 1472/2006: ko je bila ta kot zakonska podlaga razglašena za nično, so morali carinski organi sprejeti „potrebne ukrepe“ za odpravo učinkov odmere, opravljene na njeni podlagi, z vsemi zadevnimi posledicami. Te zajemajo tako povračilo neupravičeno obračunanih protidampinških dajatev kot plačilo pripadajočih obresti od datuma, ko so bile odmerjene dajatve plačane. Le tako se ponovno vzpostavi položaj, ki bi moral nastati, če ne bi prišlo do izvršitve Uredbe, ki je bila pozneje razglašena za nično. In ker je ta ponovna vzpostavitev položaja nastopila po dolgem obdobju, med katerim družba Wortmann ni mogla uporabljati zneskov, ki jih je neupravičeno plačala, se s plačilom obresti kompenzira nezmožnost te stranke, da razpolaga s svojim premoženjem.

42 — V sodbi z dne 1. junija 2006, P&O European Ferries (Vizcaya) in Diputación Foral de Vizcaya/Komisija (C-442/03 P in C-471/03 P, EU:C:2006:356) je Sodišče menilo, da je sodba o razglasitvi ničnosti odločbe Komisije „privedla do [njene] retroaktivne odprave [...] glede vseh zadevnih oseb. Taka sodba o razglasitvi ničnosti ima tako učinek *erga omnes*, ki ji podeljuje materialno pravnomočnost razsojene stvari.“ Čeprav okoliščine te zadeve niso enake kot v obravnavani zadevi, pa je ugotovitev v logičnem skladju s členom 264 PDEU.

43 — Sodbi z dne 19. julija 2012, Littlewoods Retail in drugi (C-591/10, EU:C:2012:478), in z dne 27. septembra 2012, Zuckerfabrick Jülich in drugi (C-113/10, C-147/10 in C-234/10, EU:C:2012:591).

44 — Splošni proračun EU za leto 2016 (UL 2016, L 48, str. 1) v naslovu „Lastna sredstva“ (str. 36) vsebuje poglavje 12, ki se nanaša na „Carine in druge dajatve, določene na podlagi člena 2(1)(a) Sklepa 2007/436/ES, Euratom“ in ki skupaj z dajatvami po skupni carinski tarifi vsebuje druge dajatve, „ki so jih oziroma jih bodo določile institucije Evropske unije v zvezi s trgovino s tretjimi državami“.

67. Skratka, zaradi neveljavnosti Uredbe št. 1472/2006 nastane tako obveznost povračila protidampinških dajatev, ki jih je plačala družba Wortmann, kot obveznost povečanja tega zneska za ustrezne obresti. Samo tako se povsem izničijo učinki odmere carinskih dajatev, ki so jo opravili nemški organi, in *ex tunc* odpravijo vse njene posledice. Taka je bila odločitev Sodišča v zadevi, ki je bila odločena s sodbo Zuckerfabrik Jülich in drugi⁴⁵ ter kateri je obravnavana zadeva zlasti podobna.

68. V skladu s sodbo Zuckerfabrik Jülich in drugi⁴⁶ je ta „pravica upravičenih strank“ poleg tega ločena od morebitnega neobstoja možnosti, s katero bi države članice (obvezane k povračilu glavnice in obresti) njihov znesek na podlagi regresnega zahtevka lahko zahtevale od institucij Unije, ki so sprejele uredbo, ki je bila razglašena za nično.⁴⁷ Sledeč istemu razlogovanju ne vidim razloga, zakaj bi morala zadevna oseba, ki je bila z naložitvijo – v končni fazi neveljavne – protidampinške dajatve premoženjsko že tako dovolj obremenjena, uveljavljati dva zahtevka in, po eni strani, povračilo glavnice zahtevati neposredno od nacionalne uprave, po drugi strani pa, kot se zdi, da predlaga Komisija, obresti ob sklicevanju na člen 340 PDEU na podlagi nepogodbene odgovornosti zahtevati od institucij Evropske unije.

69. Prav tako menim, da ni prepričljivih argumentov za trditev, da mora biti *dies a quo* za izračun obresti datum razglasitve sodbe Brosmann ali – v skrajnem primeru – datum, ko so bile obresti zahtevane pred sodiščem. Sodišče je v zvezi s to trditvijo v sodbi Irimie⁴⁸ ugotovilo, da pravo Unije „nasprotuje nacionalni ureditvi [...], na podlagi katere so pripadajoče obresti ob vračilu dajatve, ki je bila pobrana v nasprotju s pravom Unije, omejene na obresti, ki začnejo teči naslednji dan od vložitve zahteve za vračilo te dajatve“.

70. Podlaga za to ugotovitev je, da bi se v primeru privzetja nasprotnega pravila davčnemu zavezancu odvzelo ustrezno nadomestilo za izgubo, ki mu je nastala zaradi plačila davka, nezdružljivega s pravom Unije, in ki „je odvisna zlasti od trajanja nemožnosti razpolaganja z zneskom, ki je bil pobran neupravičeno in v nasprotju s pravom Unije [...] v obdobju med plačilom zadevne dajatve, ki ni bila dolgovana, in vračilom te dajatve“.⁴⁹ Menim, da je te preudarke *mutatis mutandis* mogoče razširiti na obresti, dolgovane v primeru vračila carinskih dajatev, pobranih na podlagi protidampinške uredbe, katere nezdružljivost s pravom Unije je ugotovilo Sodišče. V teh primerih obveznost plačila nastane neposredno na podlagi samega prava Unije, torej *ipso iure*, ne da bi bila njena zapadlost povezana s posebno zahtevo po plačilu obresti od glavnega dolga.

45 — Sodba z dne 27. septembra 2012, Zuckerfabrik Jülich in drugi (C-113/10, C-147/10 in C-234/10, EU:C:2012:591).

46 — V točki 3 izreka, *in fine*, te sodbe je navedeno, da „nacionalno sodišče v okviru svoje diskrecijske pravice ne more zavrniti plačila obresti za zneske, ki jih je država članica neupravičeno prejela na podlagi neveljavne uredbe, zato ker ta država članica ne more zahtevati ustreznih obresti za lastna sredstva Evropske unije“.

47 — S tem postopkom predhodnega odločanja ni povezano vprašanje, ki ga je v svojih stališčih navedla italijanska vlada, in sicer ali bi nemški organi od evropskih institucij lahko zahtevali povračilo zneskov, ki jih morajo vrniti subjektom, ki so plačali protidampinške dajatve iz razveljavljene Uredbe.

48 — Sodba z dne 18. aprila 2013 (C-565/11, EU:C:2013:250, točka 53).

49 — *Ibidem*, odstavek 28.

71. Iz podobnih razlogov prav tako ne menim, da bi moral *dies a quo* za izračun obresti v tem primeru sovpadati z razglasitvijo sodbe Brosmann (2. februar 2012). Res je, da je Sodišče v posebnih okoliščinah zadeve Komisija/IPK International⁵⁰ odločilo, naj se plačilo zamudnih obresti opravi kot „ukrep izvršitve ničnostne sodbe v smislu člena 266, prvi odstavek, PDEU“⁵¹ in da takega značaja nima „priznanje kompenzacijskih obresti[, ki spada] v okvir uporabe drugega odstavka tega člena 266, ki napotuje na člen 340 PDEU“,⁵² ker je „namen [plačila zamudnih obresti] pavšalno odškodovati nezmožnost realizacije terjatve in spodbuditi dolžnika, da čim prej izvrši ničnostno sodbo“.⁵³

72. Menim, da je treba sodbo Komisija/IPK International (z dne 12. februarja 2015, C-336/13 P, EU:C:2015:83) brati ob upoštevanju posebnih značilnosti te zadeve in da na njeni podlagi ni mogoče sklepati, da je prišlo do obrata v sodni praksi Sodišča, ki sem jo navedel zgoraj.⁵⁴ Še naprej torej velja načelo, da zaradi nacionalnim (v tem primeru carinskim) organom neupravičeno plačanih dajatev, ki izhajajo določb, ki se ne uporabijo ali niso veljavne, na podlagi prava Unije plačnikom teh dajatev nastane pravica do povračila tako neupravičeno plačanih zneskov kot pripadajočih obresti od datuma izvedbe tega plačila.

73. Kar zadeva preostale ugovore zoper obveznost povračila, ki zajema tudi obresti, dolgovane zaradi nezmožnosti razpolaganja s pobranimi denarnimi sredstvi, je dovolj, če navedem, da obstoj hipotetične neupravičene obogatitve plačnika protidampinških dajatev (družba Wortmann) zaradi prenosa prejetega zneska na tretje osebe ni bil dokazan. Še več, nemška carinska uprava, ki je družbi Wortmann brez pomislekov vrnila plačani znesek, te okoliščine v zvezi z glavnico dolga ni niti omenila. S tem ugovorom je tem manj mogoče utemeljiti zavrnitev plačila obresti, ki so v končni fazi dolgovane zaradi nezmožnosti plačnika, da v obdobju, ko jih je neupravičeno – objektivno gledano – hranila uprava, razpolaga s plačanimi denarnimi zneski.

V – Predlog

74. Na podlagi predstavljenih preudarkov Sodišču predlagam, naj na vprašanje, ki ga je predložilo Finanzgericht Düsseldorf (davčno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija), odgovori tako:

Obveznost carinskih organov, da povrnejo zneske, ki jih je uvoznik neupravičeno plačal iz naslova protidampinških dajatev, uvedenih z uredbo, ki jo je Sodišče razglasilo za nično, zajema tudi plačilo obresti od teh zneskov, ki so dolgovane od datuma, ko so bili ti plačani.

50 — Sodba z dne 12. februarja 2015 (C-336/13 P, EU:C:2015:83). Spor se je nanašal na odločbo Komisije, da nekaterih pomoči, dodeljenih družbi IPK, ne uresniči, zaradi česar ta družba nekaterih zneskov ni več prejela, že prejete zneske pa je morala vrniti skupaj z obrestmi. Ker je bila ta odločba razglašena za nično, je Komisija plačala dolgovane zneske in zneske, ki jih je družba IPK povrnila, povečane za „kompenzacijske obresti“ za obdobje pred datumom ničnostne sodbe.

51 — *Ibidem*, točka 30.

52 — *Ibidem*, točka 37.

53 — Sodba z dne 12. februarja 2015, Komisija/IPK International (C-336/13 P, EU:C:2015:83, točka 30). V točkah 37 in 38 Sodišče utemeljuje, zakaj meni, da so v tej zadevi dolgovane obresti zamudne, in ne kompenzacijske, ter dodaja: „Namen te kategorije obresti [torej, kompenzacijske] je namreč izravnava poteka časa do sodne odmere zneska škode, ne glede na vsakršno zamudo dolžnika.“ Ta utemeljitev je razumljivejša, če se dopolni s točko 92 sklepnih predlogov generalnega pravobranilca I. Bota (zadeva Komisija/IPK International (C-336/13 P, EU:C:2014:2170)): „[k]er ničnost učinkuje *ex tunc*, je bila Komisija torej dolžna plačati gotovo, določeno in izterljivo glavnico, ki jo sestavljajo zneski, ki jih je treba plačati ali vrniti družbi IPK. Od terjatve družbe IPK se torej plačajo zamudne obresti, ki so za znesek, ki ga je treba plačati, začele teči od pritožbe družbe IPK, in za znesek, ki ga je treba vrniti, od takrat, ko ga je družba IPK plačala Komisiji“.

54 — Glej zgoraj, točka 46 in naslednje.